

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА КРИЗИ ОТ ПРИРОДЕН ХАРАКТЕР НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ ЗА ДЕСЕТГОДИШЕН ПЕРИОД

Ралица Берберова

Нов български университет, Департамент „Природни науки”
rberberova@nbu.bg

SES 2021
Seventeenth International Scientific Conference
SPACE, ECOLOGY, SAFETY
20 – 22 October 2021, Sofia, Bulgaria

Цел: целта на разработката е да се интерпретират данни за настъпили в страната ни кризи за десетгодишен период от време.

Обект и метод: обект на проучване са настъпили в България кризи от природен характер за периода 2010 – 2019 г. Интерпретирани са официални данни, публикувани от Националния статистически институт (НСИ) в Секция „Регионална статистика и показатели за мониторинг“, подсекция „Кризисни събития”.

За целта на настоящото проучване кризите са систематизирани по причина за тяхната поява, както следва: *природни бедствия; пожари; аварии и катастрофи; замърсявания; други кризи от природен и антропогенен характер.*

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

Табл. 1. Брой кризи за периода 2010 – 2019 г. по причина за тяхната поява

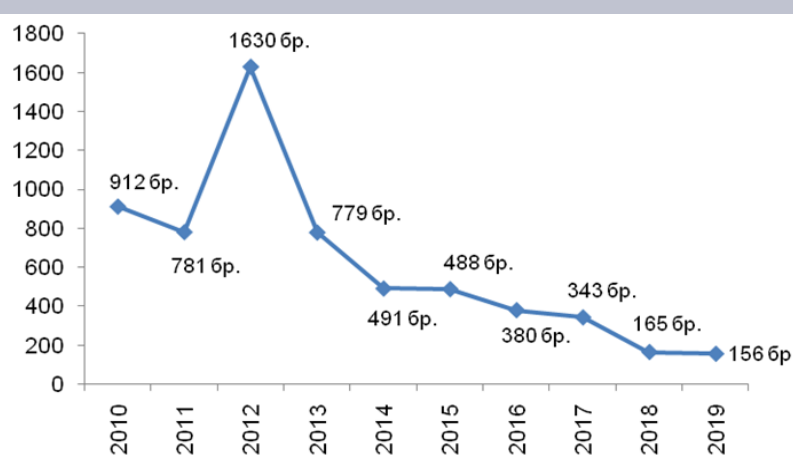
Група	Брой кризи
Природни бедствия	6125
Пожари	16498
Аварии и катастрофи	19517
Замърсявания	134
Др. кризи от природен и антропогенен характер	140
ОБЩО	42414

Табл. 2. Брой кризи за периода 2010 – 2019 г. по вид природно бедствие

Вид природно бедствие	Брой кризи
Свлачища	619
Земетресения	51
Наводнения	3433
Бури, торнадо, смерч, вихрушка	791
Градушки	115
Снежни бури, снегонавявания	578
Заледявания, измръзвания	443
Засушавания	95
ОБЩО	6125

Таблица 3. Брой кризи събития по класификационни групи за периода 2010 – 2019 г.

Група природно бедствие	Брой кризи
Геоложки (свлачища и земетресения)	670
Хидроложки (наводнения)	3433
Метеорологични (бури, торнадо, смерч, вихрушка, градушки, снежни бури, заледявания, засушавания)	2022
ОБЩО природни бедствия	6125

Фиг. 1. Брой кризи от природни природни бедствия в България по години за периода 2010 – 2019 г.

Общият брой настъпили кризи в България за периода 2010 – 2019 г. е 42 414 съгласно данните от НСИ и е представен в Табл. 1. За периода най-голям относителен дял заемат кризите, появили се вследствие на аварии и катастрофи (46,02 %), следвани от тези, причинени от пожари – 38,90 %. Природните бедствия са провокирали появата на 6 125 кризи или в процентно съотношение – 14,44 %, което ги поставя на трето място. Най-малък дял заемат кризите вследствие на замърсявания (0,32 %) и групата на други кризи от природен и антропогенен характер (0,33%).

Важно е да се отбележи, че относителният дял на кризите от природен характер е по-висок от посочения, тъй като: 1) част от пожарите може да са по естествени причини и 2) трябва да се вземат предвид и част от събитията в групата „Други кризи от природен и антропогенен характер”. Трябва да се обърне внимание и на факта, че от така представените данни в НСИ не може да се проследи дали проявата на един процес или явление, провокира една или повече кризисни ситуации – т.е. появата на едно природно бедствие може да засегне няколко общини, а оттам и повече от една кризисна ситуация.

В таблица 2 са представени обобщените данни за броя кризи по вид на природния процес или явление, което е довело до тях. Най-голям относителен дял заемат кризите, причинени от наводнения (56,05 %). Бури, торнадо, смерч и вихрушка (12,91 %) и свлачищата (10,11 %) заемат второ и трето място. Най-малък дял се пада на кризите, причинени от земетресения (0,83 %), но въпреки това рискът от тях е много сериозен, тъй като страната ни се намира в силносеизмичен район. Останалите природни бедствия са както следва: снежни бури и снегонавявания – 9,44 %, заледявания и измръзвания – 7, 23 %, градушки – 1,88 % и засушавания – 1,55 %.

При отнасяне на разглежданите природни процеси и явления в три условни класификационни групи на природните опасности – геоложки, хидроложки и метеорологични (Табл. 3), се формира следното разпределение: кризите, причинени от геоложки опасности заемат 10,94 %; хидроложките, които са представени само от наводнения - 56,05 %; метеорологичните – 33,01 %.

За момента публикуваните данни в официалната интернет страница на НСИ дават обобщена информация за броя настъпили кризи по години, като за отделна година могат да се проследят обобщени данни по области само за наводненията, пожарите, свлачищата и земетресенията. При публикуване на по-конкретни данни има възможност да се потърсят зависимости и съответно резултатите ще бъдат по-коректни. Например, информацията, която подават общинските администрации ежегодно към НСИ за настъпили кризи и причините за тях на съответната територия, освен обобщена по области, би могла да бъде публикувана за отделните общини, което намалява териториалния обхват и би довело до по-точни резултати при интерпретацията на данните. Колкото по-точна информация има за честотата в появата на кризите, причините за тях, местоположението им, установени взаимовръзки на процесите и явленията, толкова по-добре те могат да бъдат управлявани, което ще доведе до намаляване на последиците от тях.

Въз основа на данните от Фиг. 1, може да се очертае тенденция в посока намаляване на кризите от природен характер. Това може да се дължи на спад в появата на природни бедствия, по-добра превантивна дейност от страна на отговорните институции, проблем в процеса на натрупване и обработване на данните (липса на данни, неточни и/или непълни данни, промяна в методиката и др.). Това показва, че е необходимо да се потърси механизъм за по-коректна и устойчива във времето отчетност с цел натрупване на по-пълни и качествени данни за тези събития, процеси и явления.

Заклучение

Резултатите от интерпретацията на данните от НСИ за възникнали кризи в България за десетгодишния период от 2010 до 2019 г. показват, че:

- Природните процеси и явления заемат трето място като причина за появата на кризи в страната ни;
- Наводненията причиняват над 56 % от кризите с природен характер, следвани от бурите и свлачищните процеси;
- Има тенденция на спад в появата на кризи от природен характер;
- Непубликуването на по-подробни данни прави невъзможно проследяването на определени зависимости между отделните природни процеси и явления, породили кризи в страната ни.

В заключение може да се обобщи, че публикуването на по-пълни и устойчиви във времето официални данни за кризите от природен характер в страната ни, ще позволи тяхната по-точна и разностранна интерпретация. Получените от нея резултати ще са по-изчерпателни и приложими в превенцията от тези събития.

Благодарности: Настоящата работа е осъществена в Лаборатория по природни бедствия и рискове към БФ на НБУ.